Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Lausunto
7.11.2022

UJ 29/2022 vp
U 28/2021 vp

Maria Hauptmann

Asia: Valtioneuvoston jatkokirjelmä Komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöksistä (tekoälysäädös) ja tiettyjen unionin säädösten muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on toiminut vastuuministeriönä U-jatkokirjelmän poikkihallinnollisessa valmistelutyössä ja yhtyy U-jatkokirjelmän kantaan. Suomen kannat komission asetusehdotukseen on kuvattu U-kirjelmässä (U 28/2021 vp). U-kirjelmän kantaa on täsmennetty UJ 29/2022 jatkokirjeeseen.

Suomen mukaan tekoälyjärjestelmän määritelmän tulisi kattaa vain järjestelmät, joita voidaan aidosti pitää tekoälynä. Suomi pitää tärkeänä sitä, että asetuksen sääntely koskien tekoälyjärjestelmien kokeilua ja tekoälyjärjestelmien testaamista tosielämän olosuhteissa on aidosti järjestelmien testaamista mahdollistavaa, tukee innovointia eikä aseta kohtuuttomia esteitä tekoälyjärjestelmien markkinoille tulolle. Suomi katsoo, että yleiskäyttöisille tekoälyjärjestelmille asetettavat vaatimukset ja näitä järjestelmiä tuottavien toimijoiden velvollisuuksien tulisi olla oikeasuhtaisia.

Asetusehdotusta on käsitelty Portugalin, Slovenian ja Ranskan puheenjohtajuuskausilla neuvoston televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmässä. Käsittelyä on jatkettu Tšekin puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2022. Tšekin tavoitteena on saavuttaa yleisnäkemys asetusehdotuksesta joulukuun televiestintäneuvostossa 6.12.2022.

Tšekin EU-puheenjohtajuuskaudella on keskitytty asetusehdotuksessa oleviin keskeisimpiin avoinna oleviin kysymyksiin, kuten tekoälyjärjestelmän määritelmään ja korkean riskin tekoälyjärjestelmien luokitteluun. Tšekin kaudella tekoälyjärjestelmän määritelmä on rajattu ainoastaan koneoppiviin sekä logiikka- ja tietopohjaisiin lähestymistapoihin, jonka lisäksi määritelmästä on suljettu pois ns. sääntöpohjaista automaatiota hyödyntävät järjestelmät. Sääntöpohjaiset järjestelmät soveltavat automaattisesti luonnollisen henkilön määrittämiä sääntöjä.

Asetusehdotuksesta on myös poistettu komission mahdollisuus muuttaa täytäntöönpanosäädöksillä asetuksen liitettä tekoälytekniikoista, jotka tulisi ottaa tekoälyjärjestelmän määritelmässä huomioon. Sen sijaan komissio voisi jatkossa täytäntöönpanosäädöksillä täsmentää ainoastaan koneoppivien ja logiikka- ja tietopohjaisten lähestymistapojen teknisiä elementtejä.

Tšekin kaudella on lisäksi muutettu tapaa määritellä tekoälyjärjestelmät korkeariskisiksi järjestelmiksi. Liitteessä lueteltujen sektorikohtaisten korkean riskin tekoälyjärjestelmien tulee täyttää tietyt lisäkriteerit, jotta ne voidaan katsoa korkean riskin järjestelmiksi. Näitä lisäkriteerejä ovat muun muassa, että tekoälyjärjestelmän tuotoksen ei tule olla vain avustava ja sen tulee muodostaa yksin perustaa päätöksenteolle.